

de més...
de més labor...
Los drets individuals son imprescriptibles, inalienables i intransmissibles. La Llibertat ha de garantir-se, en cas contrari, contra ella. La Llibertat propia no es un bé alienable. Es lliure, donchs, al individu per tot lo que no perjudiqui a un altre. La resignació que predica la religió no es més que la fórmula del onyax ab que's pretén perpetuar la injustícia social en lo món. Las religions son causes d'abhorre que viuen de la cutada d'admetre capitala en la terra, assegurant pagar crecients interesos al cel.

PERIÒDIC POLÍTIIC VERMELL

LA TRAMONTANA defensa lo principi lliberal més avansat, sense elements de cap mena. La TRAMONTANA es antireligiosa de totas las religions, porque totas son igualment dolentes y depressives para la dignitat y la inteligencia humana. La TRAMONTANA es politica defensa sempre al més racionalista contra 'l més reaccionari, y sosté la necessitat d'una gran reforma social que transformi 'l mode de ser del productor, arrojant el capitalista. La TRAMONTANA no es un mitjà de cap partit, servint los intereses generals de la Llibertat sense comprometre ni preocupacions de cap mena.

La salut del poble es la suprema llei

La TRAMONTANA es lo periòdic que 's publica en idioma catalá més avansat en ideas politicas, religiosas y d' economia social.

Lo Treball es la primera necessitat

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Espanya, 1 pesseta trimestre.—Estranjer, 2
Las suscripciones se pagan por adelantado

ADMINISTRACIÓ: carrer de Ponent, 1, 1.ª : BARCELONA

Pels pagos s'admeten llibranças del Giro Mútuo, lletres de fidei jure y sellos de 15 céntims. No s'admeten llibranças especials de periòdics

PREUS DE VENTA

Número solt, 5 céntims.—No exemplars, 1 pes.
Surte d'illam puntualment cada diumenge

LA VENDA DEL GALL

—Si 'i ven a un preu arreglat d'aquest gall fare un capó.
—Si 'm promet ser bon minyó li regalo de bon 'grat.

ADVERTENCIA ADMINISTRATIVA

Acabantse ab lo número pròxim los d' aquest any, supliquém a tots los corresponsals y suscriptors que estigan en descubert ab aquesta Administració se serveixin saldar sos comptes fins a fi d' any y abans d' acabar lo mes, puig ab las persecucions que tenim de resistir lo primer que 'ns fa falta son medi, y l' medi es avuy anar corrent de tot lo que convings.

La Administració enviará cartas a tothom, y espera que tots complirán ab son deber, com lo cumplim nosaltres mantenintnos fermes al peu del cano de nostras ideas vinga lo que vulga.

LO RAVE PER LAS FOLLAS

Fa algun temps que 's venia dihent que l' actual Ajuntament de Barcelona tractava de rebaltar los drets de consums en lo vi comú y algun altre article de primera necessitat dels més castigats per l' odiat impost, a conseqüència d' alguna proposició presentada en la corporació municipal y de certes corrents que en aquest sentit se deya que existian en molts regidors.

Més s' han tornat ja aygua poll tan afalgadoras esperansas. La Comissió de Consums de nostre Ajuntament, informant sobre l' assumpto, ha dit que «no procedia» la rebalta dels drets que tan tort fan enar lo vi.

Y may dirian en quin argument s'apoya son informe negatiu! Donchs en que «abans de fer tal rebasta precisa empendre una campanya contra 'ls sofisticadors del succh de rahim.» (Bona manera de raciocinar!

No hi ha ningú a Barcelona d' un dit de seny que ignori que totes las sofisticacions del vison degudas en primer y principal motiu al crescut dret de consums que paga aquest article. Tothom seb que si ab una carga de vi natural lo taberner ne fa duas en tenintlo a casa, es en primer lloch pera que li resulti un aborro, sozament en los drets de consums, de set a vuyt pesetas per carga. Donchs los ilustres regidors de nostra ciutat volen de primer perseguir (!) las sofisticacions, y després ja mirarán si rebaltan los drets. De modo, que si ab las actuals tarifas de consums havém d' esperar que s' acabin las sofisticacions pera després rebaltax los drets, ja podém esperar, no asseguts, que 'ns cansaríam d' estarli, sino ben ajegudets sota terra, porque fora qüestió d' esperar a que sonés la trompeta del judici final pera saber si ja havia arribat la hora de rebaltax los drets de consums.

Es molta innocència la del argument que ha inspirat la negativa de la Comissió de Consums. Hagués dit que 's tractava de facilitar las sofisticacions encas que fos pel gust de perseguirlas... bueno; pero ¡pretindem que acabin conservant lo que las hi dona vidad es digue tan sols de regidor de caparrada, y a Barcelona hi ha dret a exigir que sos edils tingan més intelligenca.

Perá acabar ab tots los sofisticadors del vi, igualment que ab tots los matuters, no hi ha més que un remey radical y segur: abolir los drets de consums. Y si aixó no es asequible al estre criteri económic de nostres administradors, rebaltin l' odiat impost a la més mínima cantitat possible, y l' matuteig y las sofisticacions baixarán al nivell del pago establert, ja que 'ls malehits drets de consums, essot del pobre, portan més que cap altre impost encarnada la imperialitat de facilitar las trampas contra la justia pública y la estafa contra 'ls interessos del comú.

Per altra cosa es egalar lo rave per las follas, y munitores de proteccionista... de matuters, leucos y taberners.

LO PONTIFICAT Y LA QÜESTIÓ SOCIAL

Ab aquest titol donó lo nostre company Torrents, lo dissapte passat en lo local de La Lluis, y que ja anunciarem en nostre número darrer, una conferencia en la que, a més de posar los punts sobre las ix, com vulgarment se diu, a la Encíclica que sobre la qüestió social

publicó lo pare dels seus fills Lleó dotzena de frare, analizó los fonaments del poder relligiós devant per devant del dret revolucionari.

Impossible nos es seguir pas a pas al nostre amich en la citada conferencia, no sols per la multitud de datos que donó pera apoyar la seva tesis, si que també en la historia económica que desenrotllá pera demostrar que dit poder per si sol es un deus que posseix més capitals pera explotar al seus semblants, y que per consegüent, lo que més ha contribuit, no sols ab sas predicacions si que també ab sas empresas, a fer més terrible lo malestar de tots los treballadors.

Entrá després a analizar las relaciones de dit poder ab los Estats, y demostró ab molts abundancia d' exemples que avuy, lo mateix que abhir, l' únich móvil que l' guia es la ser de riquesas y de poder.

Y acabó sostenint que la qüestió social ha sigut la conseqüencia necesaria é inmediata de tota aquesta riquesa acumulada, y que sols serveix pera pervertir al que la posseixhe y pera irritar al despossehit, afirmant, per últim, que la próxima Revolució acabarà ab tot lo que se oposi al benestar de la humanitat y a la realiació de la justicia en la terra.

La concurrència que omplia l' local donó al disertant repetidas mostrás d' aprobació, a las quals unim també la nostra.

FETS HISTORICS DE BARCELONA

LO MARIT Y LA MULLER

La escena a Barcelona.—Feta moblada ab luxo.—Portas a dreta y a esquerra.

Donc Extraxto

Par lo que lo car me dieu comprench que lo está tramet la tenedore atental porque jo no aiga viu.

(Quina ganancia tindrás en portar-me cap al diot meu germá, lo sacerdot, si res ell hi guarantí?)

A no ser que barragana seva fa la meua dona. Aquesta accepta, es bona sempre contra una súplica. Un secret de confesió deu teper aquell diot de la dona que el marit vol malar abstracció.

Com que es d' ella la fortuna y ab ella me ségué a guarantir tan soló per lo meu puer a que s' ella de la tona.

Era soltera la mare descendenta de Saboya y trobantse ab una noya se li va boyar un pare.

Y com era lo un pelat me venen dir m' hi cases, que a la nona non donda y aixta fora richívat.

Aquesta bona ventura jo m' vaig desiar de fer y en una hora vaig sent dot y dona y criatura.

No he sigut capítol de ab heverme aixta cost: es per pura caritat.

ench 'un pare a com si ho fos. Y anch marit y no ho soch; y avuy ab la meua dona he sigut a Barcelona deura de la pell del fuch.

Com que d' un papilla l' entrada matrimonial, ara que es cubert lo mal vol malar lo meu germá.

Es per apacar la noya que li fa l' merti a casa, lo marit que si ho 's case es per no tocar la esposa.

No podia ben prevoure y, ruch de mi, no hi donava, que per tenir me caseo un germá. (Com se pot creure!)

Més veig la má del Levita en aquest plan de malar-me, y heug de fer per escaparme de la dona y del casu.

Y si 'm soch lliurat per sea de morir empedralat es porque m' han variat y qui aixta no sé encare.

(S' obre una porta, de la dreta y surt donya Teresa)

DONYA TERESA, DONC EXTRAXTO.

Teresa Extraxto Teresa

Si no ho sabe jo no diré. Pot ser tu mateixa ho fas. Com penso que callaré lo secret revelat.

Tu no pots de mi queixarte que de res t' has enganat, puig ets d' haverme casat lo meu cas van explicarte. Sige com vulga la cosa, que ho t' toca explicar, fadrás y marit vaig ser al donar l' ma a Teresa.

Tu t' vares acoratar de portar tan sols lo nom de meu marit per tothom y la myria afilir.

Per lo solenne escriptura d' esponsas era tu l' amor de la dona jo no t' relemo y tu 'ls gastas sense mesura ¡no va ser aixta lo tracte!

Teresa Extraxto Teresa Extraxto Teresa Extraxto

De que me vales marit. Aixó no ho han de lograr si de ser prudent no detras. No has rebut oide vegada que ho ha perill un arca!

Donchs avaricia es qüestió ab bona breu anticipada. Y si t' descupdas un die d' que t' ardeguen se pert pots portarme mort de cert. Sena tancar ab mi donda!

Teresa Extraxto Teresa Extraxto

La causa d' agra ferar que 'm dispensas, Teresa, es una cosa secreta é es una prova d' amor!

Teresa Extraxto

Donchs, digas lo que heug de fer lo que desites seivament. Heug de fugir per lliurarme! Heu de ser tot y mort ser.

Teresa Extraxto Teresa Extraxto

Te comprendh. Donchs passa avant; y que ets difunt farà veure. Com si mon ho fare creure!

Teresa Extraxto

Mada nona no t' lletarán. Al' hui tona molts diners y bulians a la cartera. Los preus; le'n ses, de manere que ets marit digas los papers.

Y en 'l cas de ningú, no t' casará una parvula si sabe fer aixta lo maula, Extraxto, te salvas tu.

Teresa Extraxto

Max, voldria sapiguer qui son los meus enemics. No t' motifs, poderosos, richs, y avuy tu ho poden fer.

Per lo mal comprometen, tenen gran intelligencia; y forment a sa conciencia semblan bonys y son dolents. Parcála home hi ha un espia, y a la familia son traydor, y 'l que d' ella es lo millor la forza mercaderia.

No lluyts ab son govern al pensat en ferlos guaxos: son dineros a la terra y mercaderia del infern.

Teresa Extraxto

Com podré y deure pagar aquest tan gran bonicó! Paltant que t' meca sacrificis la mort te pot evitar.

Y si t' mostra desament no creus i ha donat riquesas, algun dia meas finesses.

Teresa Extraxto

Extraxto, tindrás present. Y si fugisses ab mi d' aqueix infernal casalla! Més aixta no digas y calla, que aver ja me puch equi.

Que no alege al t' vent que heug mat una hora ab tu. Te juro que max, ningú, no tindrás coneciment.

Teresa Extraxto

Ara, Extraxto. Te 's veu! Hi ha perill de més casarme. Un altre no vols donar-me! Es un oim lo meu avrá.

Teresa Extraxto

Y perdona a la muller que t' mostra a esperanzas; t' encien amo la venencia; sena compassat, com deu ser. Te confesso ab gran dolor que aixta més que desgraciada, puig que he sigut deshonrada per un infame traydor.

Tinch una filla sena pare fruyt del crim sacerdotat; y aqui t' entrego un punyal porque veuía a sa mare.

(Li dona un punyal que Extraxto pren magnanimament.)

Si pogués ab dignitat, teva fora com esposa; mas lo llavi dir no gosa que t' estima y t' ha estimat.

(Mentres Extraxto está abocat ab lo punyal a la má, Teresa desapareix per la porta de la dreta.)

Núm. 1. Desembre de 1907.

Apreciat Director: Lo dissenye passat se celebrà una vetllada en la Societat Instructiva, Recreativa y Democràtica d'aquest poble, commemorant la fundació de la escola laica que inaugurà lo dia 1.º del corrent mes.

L'espèrt local estava ple de gom a gom, abundànti les dones, y prengueren en la vetllada los dos mestres de les dues escoles laiques que avuy ja tenim en aquest poble y 'ls incensables propagandistes del llustrament senyors Salas Anton y Ojón de Buen.

La escola laica antiga conta ja ab 216 alumnes entre els de nit y 'ls de dia, y la nova, a pesar dels pochs dies que fa que funciona, ja 'n té un número bastant considerable.

Ab aquestes actes y aquestes escoles lo poble 's va desllançant que es un gust, y la participació de la vegeu van de capz capçada.

Mani y disposi de son amic.

R. E.

Vilanova y Geltrú 14 Desembre de 1907.

Molt Sr. meu: En aquestos temps en que grans industrials se arriuen per los pochs naixos que rendisen moltes industries, n'hi he una, la de la fàbrica, que encara promet molt, y en particular en la fàbrica de Santa Maria de la Geltrú, que va baix la direcció mecànica d'espíritual el rector, aquest rector que fa poch tingué que canviar de dona, dich, majorada, a conseqüència de cart encasual de que ja feia marit en ocasió oportuna sen periódic.

En lo cas que l'any passat dit rector feu companyia ab un biller de la de Nadal y feu agraciats lo biller: ab cinquanta mil duros, donde llavors el mateix gran prestidigitant, tant en això, que aquest any tothom acadi el rector per interessar en lo seu biller, veuanta preuats a comprar tres enters; pero ¿quina te n'ha fet? ha posat per condició en l'aport de dels tacons una (dilluix) que digués: «vau de salir premiato los dichos números se descortina el cinco por ciento por mejoras para la Iglesia de Santa Maria de la Geltrú» Ara bé, ¿no valdría més que en lloch de captar als que encara tenen lleus, descombolés lo rector de sa butaca los tacons necessaris per a donar sa llibreria ja el i al cap gastaria aquella suma tan fabulosa que té en esta casa de comerç de Barcelona? Pans no content encara ab això, ha fet un altre joeh; pero aquest és a benefici de la ñimes, que consisteix en crear tres oficis en tres sorts important son veur la Casella de cinquents pessones, y unió la grandíssima botra de vintés deu mil billetes, que a cada últim cada un, importan cinch cents pessones.

Desant de tot això pregunto jo: ¿qu'han les autoritats encarregades de perseguir lo joeh? per qu' permeten al rector de la Geltrú fer un joeh que hi guanya lo nou cents per cent per en aquesta ñbe en la que se assenta la moral però més val callar, perquè demanar justícia per los encasuals es demanar peres al oim.

Res més per avuy y disposi de son servidor y amic

Estimadament

Lo dimars d'aquesta setmana va tindre lloch la vista del recurs d'apelació interposat pel Director d'aquest periòdic contra la sentència del jutjat municipal corresponent condemnatio a cent pessetes de multa per una de nostras derrerars denuncias d'abans de la carregada del Almanach.

Lo fiscal guierrez, dich municipal, va sostindre casi be que encara n'havien fet poch, y el Director d'aquest periòdic, apoyant en articles de la llei y en tot lo que vulguin, va sostindre que n'havien fet molt massa, y de passada demanà 'l benefici de pobresa que desgraciadament pesa damunt d'ell pels efectes que en dret (ó en ajegut) pogués haverhi lloch.

No 's dics sentència al mateix moment, y ja avisarem a nostras llegidors de la que recaygui.

Que estem en ple periodo conservador ho demostraria, sino altra cosa, los pasibul que tan sovint s'atzequen per tots los cantons d'Espanya.

Los dos que acaban d'atzequer, un d'Olimpo y altre a Olivenza, han anat tan plens de detalls repugnants, que sembla mentida que encara existís la pena de mort en las nacions civilizadas.

En lo primer d'aquestos puntos s'agarrotà un home y una dona per assassinat del marit d'ella. En la capella era tan inhumà contemplant l'abstinent y la desesperació de la dona com repugnant lo valor y la calma del asessat, que compungit esperava anar prompte a gosar de la gloria del cel, y casi ja 's leva la llustió de jugar desseguida una partida a la brisca ab lo mateix Deu ó 'l més benaventurat dels sants, per la fe ab que morís.

Y al peu del pasibul nous actes repugnants. Lo pare de la víctima cometé la salvatjada de portar al peu del catafalch una filla de quatre anys de la condemnada para millor amargarli sos darrer moments. Lo condemnat en cambi tot era voler veure a Deu. ¿Quant cert es que la ignorancia es un dels principals factors de fer atezcar pasibuls!

Per fi de festa lo buxi estigüé desgraciat en sa feyna, y mentres en la dona agarrotà ja a un cadavre, al viu tingué de matarlo duaz vegadas, per no anarli be a la primera.

Y 'l condemnat d'Olivenza se casà en la capella. ¿Calculin d'un noviatje vestint la negra tónica de la mort!

Y renunciám a més detalls pel temor dels que posser se presentin de nou dintre de poch pels voltants d'aquesta ciutat.

Sembla que 'l condemnat de Sant Martí tenen d'evitar lo de presir para l'espectacle com los toros d'una corrida.

¿Quins espectacles nacionals més vergonyosos!

Cada dilluns los periòdics de Madrid y 'ls telegramas de provincia portan una noticia que ja podrien tenir estereotipada:

«Según el Balance del Banco de España que se publicó ayer, continúa una Sociedad fuera de la ley.»

Be, ¿y qué? (Hi ha acas algun espanyol prou topo para creure que las lleys las tienen de cumplir los poderosos.)

En sustancia... una llei concedeix grans privilegis al Banc d'Espanya, pero ab la condició de tenir de existencia metálica en sas caixas una tercera part del valor dels billetes de banca que posi en circulació.

Y naturalmente: lo Banc fa lo que ja la gana y en pous.

¿Qué s'han pensat los burgeses de tres un quart?

Fils que vegin escanyant als treballadors, que el Banc y demés peixos grossos ja 's cuydaran d'anar escanyant a n'ells y a tothom que pugan.

Que aquesta y no altra es la fraternitat, la igualtat y la llibertat avuy imperant.

Molts comentaris s'han fet aquestos dies sobre una entrevista de més de duas horas que en Sagasta tingué ab las instituciones, suposant la encaminada a que 'ls fusionistes començassin a netejar los trajes de ministros para arribar disposats a la que salti.

Y com succedí que al sortir en Sagasta de la regia cambra s'esperava ja en Cánovas para entrarhi, los sagastinos están de contents que no hi res de cap ull.

Y es que diuhen, y aquesta vegada tenen rahó, que quan en Cánovas hi anava en Sagasta ja 's venia.

Allá estis.

Segons alguns experiments fets en la Academia de Medicina de Paris, resulta que 'ls telegrafistas, després d'alguns anys d'estar sotmesos a aquesta classe de treball, contrahen una enfermetat nerviosa que 's manifesta ab excitació cerebral y ab no poder dormir, la qual se ha batejat ja ab lo nom de «mal telegráfic».

Verdaderament es desconsolador que en la humanitat se contraguin tants mals, uns per excés de treball y altres per los vicis que determina l'excés de vagancia.

Negre diuhen que s'ha vist lo conservador govern de nostra Espanya para contractar un empréstit de 250 millions de pessetas a un creaut interés y ab uns arreglos que arribaran a son poder menos de 300 millions efectius de la tal operació.

Y jo no ho estranyo gens, y solá s'explica que trobi aquests diners porque entre ell y 'ls capitalistes son tal para cual y s'ajudan sempre que 'ls convé.

Si a mi 'm deixessin diners ab la garantia dels altres, que es lo que fa tot govern ab los empréstits fets a costa de la nació, ja veuriam com no passava cap mal de cap.

Y fins me tindrien sens cuydado las denuncias.

Un'altra espantosa tongada de explosions del terrible grisú en las minas del carbó de pedra ha vingut a aumentar lo llarch catalech de las victimas del treball en una quants centenars més de cadavres.

Y cuydado que es tan més criminal lo mensdeig de aquestas desgracias al engrós, per quan ab petit cost, si s'apliquessen a las minas los adelantos moderns para enllemenarlas, las explosions serian imposibles.

Mes, ¿qué importan las vidas d'uns quants milers de treballadors al repartiment d'uns quants franchs més per acció als poseedors de las minas shont tals desgracias succehizen?

Aquesta es la filosofia burgesa-capitalista.

L'alcalde d'un poble de la provincia de Málaga feya l'ofici d'usurer, prestant al descante per cent.

Un de tos administrats, anomenat Rey de apellido, no pogué complirli un plesso, y l'alcalde anà a embargarlo.

Pero al Rey se li acodi demanar al alcalde que no li embargués una burra que tenia, y tal foa llavors la rabia del Borriego andalés per la petició del infelís pagamo, que li mesurà fins a curull una pluja de garrotadas que 'l deixà en mal estat.

En això la dona del Rey se n'adona y comet lo delict de increpar al alcalde. ¿Desgraciado! Lo futur autoritari d'aquell brètol se torna contra la dona y 'l dona tantas y tals garrotadas, que ha mort de la pallassa.

Lo pobre Rey, viudo, n'ha donat part a la justícia pera que 's quidí ab tot un alcalde que tal barbaritats y delictes comet exercint lo càrrech.

¡Bona mostra de conservador!

Los periòdics més ó menys republicans y burgesos de Fransa elogiaron lo sentit gubernamental del ministeri d'aquella república al oposarse a la separació de la Iglesia del Estat a pesar de la condueta facciosa del alt circo eclesiàstic d'aquella república.

De modo que 's ve sab, per si algú ho ignorava: lo fer polític clerical tot y ditense republica y 'l contemporar ab lo circo quan aquest precisament inuria y ataca els ministres, es sentit gubernamental.

No 's pot fer millor apologia del anarquisme. Y tenint en compte que aquesta es l'eta per una part de nos més grans enemics.

Lo diamenje próxim, a las 9 de la nit, la Societat Autònoma de Donas de Barcelona donarà una vetllada literaria y recreativa en son local social del carrer de Ferlandino, n.º 20, pis 1.º, el objecte d'atraure noves associadas a sa agrupació.

En aquesta vetllada pondrán part varias oradoras de la citada societat y dels intermedis recreatius se 'l cuydaran varios nens y alguns artistas.

En un de nostras números passats parlarem d'uns esquirols que havian ocupat una hoelge de Premiá de Dalt y que ara han anat a Premiá de Mar, sent aixis que avunt havian shent anat a fer mal aquestos cuats llarchs era a Vilassar de Dalt.

Consti la equivocació del poble tot referat la veritat del fet.

Lo Centre Instructiu d'Obrers Pelleyres de Sant Martí de Provensals, situat en el carrer de Sant Joan de Malta, n.º 157, pis 1.º, celebrará el próxim diamenje, dia 20 del corrent, la tercera de sas conferencias públicas.

Lo drama titolat Vengador y Suicida, escrit per l'obrer Ventura Fortuny, y estrenará demá dissapte en lo teatre Lope de Vega (poble Sech), en lloch del dia 12 com se 'n ha avisat dit y varem anunciar en lo penúltim número del nostre periòdic.

